

Bruxelles, 1. prosinca 2022.
(OR. en)

15441/22

COMPET 969
TOUR 78

ISHOD POSTUPAKA

Od: Glavno tajništvo Vijeća

Na datum: 1. prosinca 2022.

Za: Delegacije

Br. preth. dok.: 14683/22 + COR1

Predmet: Europski program za turizam 2030.
– zaključci Vijeća (usvojeni 1. prosinca 2022.)

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o Europskom programu za turizam 2030., koje je Vijeće usvojilo na svojem 3914. sastanku održanom 1. prosinca 2022.

Zaključci Vijeća o Europskom programu za turizam 2030.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

1. UZIMAJUĆI U OBZIR članke 195. i 6. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u vezi s time da EU-a podupire, koordinira i dopunjuje djelovanja država članica u području turizma te uz dužno poštovanje odgovarajućih područja nadležnosti država članica odnosno Unije, kao i načela supsidijarnosti i proporcionalnosti;
2. PODSJEĆAJUĆI NA:
 - Zaključke Vijeća o konkurentnosti turističkog sektora kao pokretaču održivog razvoja, stvaranja radnih mjesta i socijalne kohezije u EU-u u sljedećem desetljeću od 27. svibnja 2019.¹;
 - Zaključke Vijeća naslovljene „Turizam u Europi za predstojeće desetljeće: održiv, otporan, digitalan, globalan i socijalan” od 27. svibnja 2021.², u kojima je pozvalo Komisiju i države članice da, u suradnji s relevantnim dionicima, izrade Europski program za turizam 2030./2050.;
 - Zaključke Vijeća o tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 27/2021 naslovljenom „Potpora EU-a za turizam – Potreba za novim strateškim usmjerenjem i boljim pristupom financiranju” od 3. ožujka 2022.³;

¹ 9707/19.

² 8881/21.

³ 6829/22.

3. NAGLAŠAVA svoju odlučnost da promiče održivi turizam, uzimajući u obzir sve ključne dimenzije gospodarske, okolišne, kulturne i socijalne održivosti, kao odgovor na, među ostalim čimbenicima, klimatske promjene i gubitak bioraznolikosti, u skladu s UN-ovim Programom održivog razvoja do 2030. i svojom predanošću podupiranju turizma kojim se stvaraju održiva radna mjesta i promiču lokalna kultura, proizvodi i usluge;
4. UVIĐA da turizam znatno doprinosi gospodarskom razvoju diljem Europe i da može pomoći u ostvarivanju ciljeva različitih politika EU-a te nacionalnih, regionalnih i lokalnih politika zahvaljujući svojoj međusektorskoj gospodarskoj i socijalnoj dimenziji i velikom udjelu mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća koja posluju izravno ili neizravno duž vrijednosnog lanca turizma; SVJESNO JE da razna područja politika EU-a, kao što su promet, zapošljavanje ili zaštita potrošača, često utječu na turistički ekosustav zbog njegove međusektorske prirode;
5. POZDRAVLJA ishod procesa zajedničkog stvaranja s državama članicama i dionicima pod vodstvom Komisije u okviru puta tranzicije za turizam⁴ u smislu daljnjeg postupanja na temelju komunikacije Komisije naslovljene „Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe”⁵, koja je doprinijela u utvrđivanju mogućih tema, djelovanja, ključnih aktera, uvjeta i ciljeva za zelenu i digitalnu tranziciju turizma prema otpornijem ekosustavu;
6. PREPOZNAJE rad koji su ostvarili Komisija, države članice i dionici kako bi se putem procesa zajedničkog stvaranja, kako je sadržan u ovim zaključcima, oblikovala osnova za Europski program za turizam 2030.; u tom kontekstu POTVRĐUJE da je proces zajedničke provedbe u okviru puta tranzicije za turizam dobra polazišna točka za jačanje suradnje među dionicima u turizmu, Komisijom i državama članicama;

⁴ 10089/21.

⁵ 8553/21.

7. ISTIČE važnost promicanja održivog, inovativnog i otpornog turističkog ekosustava s obzirom na sljedeće:
- EU je glavno odredište za međunarodne posjetitelje, kao i za vlastito stanovništvo;
 - 2019., prije pandemije bolesti COVID-19, na turistički ekosustav EU-a otpadalo je 12,9 % bruto dodane vrijednosti EU-a i 15,8 % radnih mjesta;
 - zbog pandemije prihodi nekih podsektora smanjili su se za do 80 % neto vrijednosti, a 2020. u turističkom ekosustavu pogođeno je oko 11 milijuna radnih mjesta u EU-u;
 - turistički ekosustav sastoji se nekoliko gospodarskih sektora koji imaju vlastite specifične sektorske pristupe, a mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća u njima su zastupljena mjeri većoj od 99 %;

Utjecaj nedavnih kriza na turizam

8. ISTIČE da je pandemija bolesti COVID-19 imala osobito razoran učinak na turistički ekosustav te da je uzrokovala znatan gubitak prihoda, radnih mjesta i osoblja;
9. NAGLAŠAVA da se ponovnim otvaranjem i ponovnim pokretanjem turističkog ekosustava pruža prilika za to da se faza oporavka od pandemije COVID-19 iskoristi za zelenu i digitalnu transformaciju radi prelaska na otporniji turistički ekosustav;
10. OSUĐUJE ničim izazvanu i neopravdanu vojnu agresiju Rusije na Ukrajinu te IZRAŽAVA ŽALJENJE zbog njezinih gospodarskih, političkih i humanitarnih posljedica, što uključuje negativan učinak na turizam, među ostalim sektorima, osobito u zemljama u blizini Ukrajine;
11. PREPOZNAJE činjenicu da je, unatoč stalnoj nesigurnosti, u turističkom ekosustavu iskazana solidarnost prema izbjeglicama iz Ukrajine, primjerice osiguravanjem privremenog smještaja za premještene građane, podupiranjem njihove integracije i, gdje je to moguće, pružanjem prilika za zapošljavanje;

12. IZRAŽAVA ZABRINUTOST zbog toga što visoka inflacija, porast cijena energije i prehrambenih proizvoda, poremećaji u lancima opskrbe i nesigurnost povezana s vojnom agresijom na Ukrajinu uvelike opterećuju pružanje i cjenovnu pristupačnost usluga putovanja i ugostiteljskih usluga;
13. ISTIČE da ograničenja putovanja imaju ozbiljne posljedice na funkcioniranje i cijene prijevoza putnika u svim državama članicama, uključujući, ali ne ograničavajući se na letove i kružna putovanja brodom;

Vizija za budućnost

14. ISTIČE da se turistički ekosustav suočava s dosad nezabilježenim uvjetima koji se brzo mijenjaju i utječu na njegove tradicionalne poslovne modele;
15. NAGLAŠAVA potrebu za povećanjem transparentnosti u odnosima između domaćina, internetskih platformi i javnih tijela kako bi se na raspolaganje stavili pouzdani podaci o kratkoročnom iznajmljivanju smještaja; ISTIČE važnost prikupljanja i razmjene podataka u području kratkoročnog iznajmljivanja, što pomaže u ostvarivanju uravnoteženog turističkog ekosustava; u tom kontekstu PRIMA NA ZNANJE prijedlog Komisije o zajedničkom regulatornom okviru EU-a za kratkoročno iznajmljivanje smještaja;
16. NAGLAŠAVA da se digitalna i zelena tranzicija u turističkom ekosustavu, uz poštovanje načela supsidijarnosti i proporcionalnosti, mora temeljiti na suradnji dionika iz svih sektora te javnih i privatnih aktera na razini EU-a te na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;
17. UZIMA U OBZIR činjenicu da su pandemija bolesti COVID-19 i energetska kriza povećali osviještenost o ciljevima održivosti među građanima EU-a i u cijelom svijetu te POZIVA Komisiju, države članice i dionike u turizmu da iskoriste spremnost mnogih Europljana da promijene svoje navike u pogledu putovanja i turizma kako bi one postale održivije i odgovornije;

18. ISTIČE da su mnoga poduzeća u iznimnim okolnostima dokazala da su sposobna za brzu prilagodbu i inovacije u pogledu svojih usluga i proizvoda, resursa i ciljnih tržišta; SMATRA da daljnje povećanje vještina radne snage i fleksibilnosti poslovanja može bit instrument za ostvarivanje otpornijeg i održivijeg turističkog ekosustava;
19. ISTIČE da je domaći i prekogranični turizam te turizam unutar EU-a važan za izgradnju otpornosti odredišta, poduzeća i usluga.
20. POZIVA države članice da:
 - a) razmjenjuju znanje i najbolje prakse u pogledu razvoja i provedbe turističkih strategija na različitim razinama upravljanja, uzimajući pritom u obzir gospodarsku, okolišnu, kulturnu i socijalnu održivost turizma te obuhvaćajući perspektive posjetitelja i lokalnog stanovništva, organiziraju aktivnosti podizanja svijesti o temama kao što su prednosti zelene i digitalne transformacije, potražnja za održivim ponudama, potrebe za novim vještinama i eksperimentiranje u turizmu te da osiguraju zaštitu lokalne kulture, uključujući materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu;
 - b) doprinesu izgradnji otpornosti turističkog ekosustava u svim sektorima i različitim javnim i privatnim akterima;
 - c) doprinesu zelenoj tranziciji turističkog ekosustava u pogledu:
 - i. prometa, npr. podupiranjem dekarbonizacije mobilnosti, inovacijama, novim i revolucionarnim tehnologijama, razvojem multimodalnih putovanja i povećanjem privlačnosti održivih načina prijevoza putnika, s posebnim naglaskom na potrebama rubnih područja, manje dostupnih područja, otoka i najudaljenijih regija, kao i promicanjem oblika aktivne mobilnosti, kao što su biciklizam i planinarenje, te poticanjem duljih boravaka;

- ii. kružnijeg i održivijeg poslovanja turističkih subjekata u cijelom ekosustavu, što uključuje atrakcije, ugostiteljske usluge, putničke agencije i organizatore putovanja;
 - iii. primjene relevantnih kriterija za zelenu javnu nabavu pri nabavi usluga povezanih s turizmom, kao što su događanja, ugostiteljstvo i putovanja;
 - iv. stvaranja uvjeta i poticaja za poboljšanje kružnosti turističkih usluga u skladu s ciljevima na razini EU-a i na nacionalnoj razini u pogledu otpada od hrane i odvajanja otpada, uključujući smanjenu uporabu plastike za jednokratnu uporabu;
 - v. podupiranja održivog turizma u vezi s upravljanjem vodama, energetske učinkovitosti, sanitarnim kapacitetima i zaštitom bioraznolikosti;
- d) olakšaju digitalnu tranziciju u turizmu i podupiru turistički sektor i održivo upravljanje odredištima, posebice na sljedeće načine:
- i. poboljšanjem dostupnosti sveobuhvatnih informacija na internetu o turističkoj ponudi i o temama koje uključuju održivost, pristupačnost i ciljne skupine;
 - ii. ulaganjem napora usmjerenih na digitalizaciju putnih isprava, u suradnji s Komisijom i u skladu s nadležnostima država članica, i, ako je to primjenjivo, izvedivo i opravdano, upotrebom digitalnih alata, kao što je postojeći okvir za EU digitalnu COVID potvrdu⁶;
 - iii. podupiranjem kapaciteta i digitalnih vještina turističkih MSP-ova za pružanje inovativnih turističkih proizvoda i usluga te za učinkovitu komunikaciju s klijentima;
 - iv. pružanjem Komisiji potrebnih podataka u vezi s informacijama o putovanjima, među ostalim za platformu Re-open EU;

⁶ Uredba (EU) 2021/953.

- e) podupiru razvoj i provedbu inovacija u sektoru turizma, istraživačke i inovacijske projekte te multidisciplinarnu napore za razvoj modela i prenosivih praksi za održivi turizam;
- f) rade na poboljšanju dostupnosti statističkih podataka i interoperabilne razmjene podataka na svim razinama relevantnima za turistički ekosustav;
- g) podupiru razvoj kvalitete obrazovanja i vještina potrebnih radnoj snazi u turizmu, uz poštovanje načela supsidijarnosti, i da se zalažu za pravednost, ravnopravnost i socijalnu uključenost u okviru radnih mjesta u turizmu, posvećujući pritom posebnu pozornost privlačnosti kvalitetnih radnih mjesta u sektoru turizma i specifičnim potrebama sezonskih radnika;
- h) promiču pristupačnost turističkih usluga za sve skupine s posebnim potrebama;
- i) kad je riječ o solidarnosti i odgovornom turizmu, u svojim politikama u obzir uzmu utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnih zajednica;
- j) potiču tranziciju u turističkom ekosustavu putem raznih sredstava za potporu koja, među ostalim, uključuju pametno iskorištavanje financijskih sredstava EU-a predviđenih u postojećim programima i planovima donesenima unutar granica proračuna EU-a koji je na snazi, u skladu s nacionalnim turističkim strategijama i Europskim programom za turizam 2030.;
- k) sudjeluju u provedbi Europskog programa za turizam 2030., kako je utvrđen u ovim zaključcima.

21. POZIVA Komisiju da:

- a) zajedno s državama članicama, odredištima i drugim dionicima u turizmu sudjeluje u provedbi Europskog programa za turizam 2030., posebice putem:
 - i. procesa zajedničke provedbe u okviru puta tranzicije za turizam;

- ii. promicanja međusektorske suradnje u relevantnim područjima politika EU-a (npr. promet, regionalna politika, okoliš, zaštita potrošača, kultura i, prema potrebi, zdravstvo) kako bi se stvorilo koherentno i povoljno okružje politike za turizam;
 - iii. razvoja i promicanja modela upravljanja za održivo i diversificirano upravljanje odredištima zahvaljujući olakšavanju razmjene znanja i najboljih praksi, i to u suradnji sa svim relevantnim nacionalnim i lokalnim dionicima, i
 - iv. uspostave platformi za proučavanje, razvoj znanja, prikupljanje i razmjenu najboljih praksi kako bi se pružile informacije o postojećim zajednicama, mrežama, tekućim projektima i njihovim rezultatima, aktualnim događanjima, mogućnostima osposobljavanja i financiranja itd.;
- b) pruža informacije o putovanjima koje su prilagođene korisnicima i redovito se ažuriraju u iznimnim situacijama, među ostalim putem platforme Re-open EU;
 - c) preispita regulatorni okvir o pravima putnika i putovanjima u paket aranžmanima kako bi se osigurala njegova otpornost na znatne poremećaje u putovanjima te u obzir uzeli rizici od krize likvidnosti;
 - d) provede i, ako je to primjenjivo, dodatno razvije popis turističkih pokazatelja EU-a (*EU Tourism Dashboard*) kako bi se poduprlo praćenje okolišnih, digitalnih i socioekonomskih aspekata turizma;
 - e) podupire dijalog i suradnju između javnih tijela i privatnih dionika u turizmu u EU-u na svim razinama;
 - f) podupire digitalizaciju MSP-ova prikupljanjem i razmjenom najboljih praksi u području digitalnih alata i praksi za turizam;

- g) putem redovitog ažuriranja Vodiča za financiranje sredstvima EU-a u turizmu i na druge načine utvrdi relevantne mogućnosti financiranja za države članice i dionike u okviru postojećeg proračuna EU-a i drugih izvora u svrhu rada na postizanju ciljeva utvrđenih u ovom Programu;
- h) podupire aktivnosti podizanja svijesti građana i dionika u turizmu o koristima zelene i digitalne transformacije, potražnji potrošača za održivim ponudama, razvoju novih vještina, inovativnim pilot-projektima u turizmu i da oblikuje te ispita upotrebu metodologija mjerenja ekološkog otiska za turistički ekosustav;
- i) podupire programe izgradnje kapaciteta i različite oblike pomoći za MSP-ove kako bi oni usvojili prakse i programe pogodne za okoliš;
- j) zajedno s državama članicama i u suradnji s akterima europskog statističkog sustava osigura pružanje konsolidiranih statističkih podataka o turizmu koji uključuju elemente i pokazatelje koji se odnose na gospodarsku, socijalnu, kulturnu i okolišnu održivost, i to u suradnji;
- k) podupire države članice i dionike u turizmu u provedbi interoperabilnih praksi razmjene podataka;
- l) podupire države članice i relevantne dionike u turizmu svojim stručnim znanjem i iskustvom te prati djelovanja kojima se podupire Europski program za turizam 2030. u okviru puta tranzicije za turizam na temelju povratnih informacija koje joj na godišnjoj osnovi u Savjetodavnom odboru za turizam dostavljaju stručnjaci iz država članica;
- m) prati provedbu Europskog programa za turizam 2030. i izvješćuje Vijeće barem svake tri godine.

22. POZIVA dionike u turizmu da:

- a) u suradnji s Komisijom i državama članicama sudjeluju u provedbi ovog Europskog programa za turizam 2030. i pritom podižu svijest svojih partnera i klijenata te da svojim stručnim znanjem i iskustvom doprinose zajedničkoj provedbi tranzicije turizma uz istodobno širenje stečenog znanja i postignutih rezultata;
 - b) prema potrebi i na dobrovoljnoj osnovi preuzmu konkretne obveze za provedbu djelovanja u okviru puta tranzicije za turizam kako bi poduprli višegodišnji plan rada EU-a za Europski program za turizam 2030., kako je predstavljen u Prilogu.
-

Prilog: Višegodišnji plan rada EU-a za Europski program za turizam 2030.

U ovom višegodišnjem planu rada EU-a za Europski program za turizam 2030. opisuju se dobrovoljna konkretna djelovanja koja države članice, relevantna javna tijela, Komisija i drugi dionici u turističkom ekosustavu trebaju poduzeti i poticati, u skladu s načelom supsidijarnosti i u okviru njihovih nadležnosti. Predloženim djelovanjima i rezultatima pružaju se strateške smjernice za praćenje napretka tog programa u pet prioriternih područja. Ako nije drukčije navedeno, ciljni datum za rezultate odgovara opsegu i vremenskom okviru Europskog programa za turizam 2030.

Prioritetno područje: poticajni okvir politike i upravljanje

Ključna tema	Ciljevi	Djelovanja i odgovornosti	Rezultat / ciljni datum
Pravedne mjere za kratkoročno iznajmljivanje	Transparentno tržište kratkoročnog iznajmljivanja u EU-u kojim se promiče tržišno natjecanje i zaštita potrošača, stvaraju prilike i doprinosi održivom turizmu.	Države članice i Komisija trebaju ojačati okvir EU-a za kratkoročno iznajmljivanje kako bi on postao transparentniji i pravedniji te kako bi se poboljšao pristup tržištu. Države članice trebaju podupirati regionalna i lokalna tijela.	Zajednički okvir na razini EU-a za kratkoročno iznajmljivanje.
Statistički podaci i pokazatelji za turizam	Poboljšanje dostupnosti i obuhvata statističkih podataka o turizmu kako bi se u obzir uzeli gospodarski, socijalni, kulturni i okolišni učinci turizma. Poboljšanje pristupa privatnim podacima i podacima na razini odredišta u svrhu sastavljanja službenih statističkih podataka o turizmu, uz poštovanje pravila o zaštiti podataka i legitimnih komercijalnih interesa.	Akteri Europskog statističkog sustava trebaju revidirati usklađena pravila o prikupljanju statističkih podataka o turizmu. Turistički sektor, regionalna i lokalna tijela te organizacije za upravljanje odredištima trebaju razmotriti razvoj mehanizama za prikupljanje i razmjenu podataka koji mogu biti korisni i za agregiranje službenih statističkih podataka o turizmu. Komisija treba uvesti popis turističkih pokazatelja EU-a (<i>EU Tourism Dashboard</i>) kako bi se poduprlo praćenje okolišnih, digitalnih i socioekonomskih aspekata turizma.	Revidirani okvir EU-a za statističke podatke o turizmu, koji uključuje pokazatelje o gospodarskim, okolišnim i socijalnim učincima turizma do 2030. Popis turističkih pokazatelja EU-a, kojim se na raspolaganje javnosti stavljaju pokazatelji u pogledu zelene i digitalne tranzicije te socioekonomske otpornosti na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

Razvoj ili ažuriranje sveobuhvatnih turističkih strategija	Strateški pristup turizmu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kako bi se u obzir uzela gospodarska, okolišna, kulturna i socijalna održivost turizma.	Komisija i države članice trebaju olakšati razmjenu znanja i najboljih praksi.	Razmjena najboljih praksi. Države članice ili njihove ključne turističke regije trebaju do 2025. izraditi primjere sveobuhvatnih turističkih strategija.
Upravljanje odredištima utemeljeno na suradnji i na podacima	Proširenje područja djelovanja organizacija za upravljanje odredištima na donošenje odluka utemeljeno na suradnji i na podacima u koje su uključeni svi dionici, ujedno i lokalno stanovništvo.	Komisija treba osigurati nagrade za pametno i održivo upravljanje odredištima. Komisija i države članice trebaju poduprijeti odredišta u razvoju modela lokalnog upravljanja.	Nagrade za odredišta. Studija Komisije o modelima upravljanja organizacija za upravljanje odredištima u EU-u; zajednica prakse i paket instrumenata za upravljanje odredištima do 2023.

Prioritetno područje: zelena tranzicija

Ključna tema	Ciljevi	Djelovanja i odgovornosti	Rezultat / ciljni datum
Poboljšanje kružnosti turističkih usluga	Smanjenje ekološkog otiska turističkih usluga (otpad od hrane / miješani otpad, učinkovitost uporabe vode / energetska učinkovitost i onečišćenje).	Komisija i države članice trebaju pružati potporu turističkim uslugama kako bi se smanjio njihov ekološki otisak u skladu s ciljevima EU-a i podupirati poboljšanje gospodarenja otpadom i upravljanja vodama te sanitarnih kapaciteta.	Smanjenje otpada u turističkim/ugostiteljskim organizacijama u skladu s Direktivom o otpadu 2008/98/EZ.
Potpora zelenoj tranziciji turističkih poduzeća i MSP-ova	Poticanje turističkih poduzeća da primjenjuju zelenije prakse povećanjem potražnje javnih aktera za zelenim uslugama i promicanjem programa kojima se podupire procjena, praćenje i smanjenje ekološkog otiska. Pružanje potpore MSP-ovima za usvajanje praksi pogodnih za okoliš kako bi se osiguralo da to ne postane prepreka trgovini.	Komisija i države članice trebaju, prema potrebi, primjenjivati relevantne kriterije za zelenu javnu nabavu pri nabavi usluga povezanih s turizmom (događanja, ugostiteljstvo, putovanja). Komisija, države članice i druge relevantne razine javnih tijela trebaju pružati potporu MSP-ovima u usvajanju praksi i programa prihvatljivih za okoliš, kao što su EMAS, znak za okoliš EU-a, drugi znakovi za okoliš EN ISO 14024 tipa I ili jednakovrijedne dobrovoljne oznake koje provjeravaju treće strane.	Povećana primjena relevantnih kriterija za zelenu javnu nabavu pri nabavi usluga turističkog ekosustava; povećanje broja turističkih organizacija registriranih u EMAS-u; povećan broj turističkih usluga sa znakom za okoliš EU-a ili smještajnih jedinica kojima su dodijeljeni drugi znakovi za okoliš EN ISO 14024 tipa I ili jednakovrijedne dobrovoljne oznake.
Istraživački i inovacijski projekti i pilot-projekti u području kružnog i održivog turizma	Podupiranje javno-privatne suradnje na istraživačkim i inovacijskim projektima i pilot-projektima kojima se razvijaju modeli i prenosive prakse za održivi turizam.	Komisiju i države članice trebaju podupirati razvoj modela i prenosivih praksi za održivi turizam; organizacije za upravljanje odredištima i relevantne razine javnih tijela trebaju podupirati uspostavu pilot-projekata velikog opsega u području održivog turizma diljem EU-a, među ostalim na otocima i u najudaljenijim regijama.	Provjereni i prenosivi modeli kružnog i održivog turizma; najbolje prakse proizišle iz pilot-projekata u pogledu odredišta s holističkim kružnim modelima.

Prioritetno područje: digitalna tranzicija

Ključna tema	Ciljevi	Djelovanja i odgovornosti	Rezultat / ciljni datum
Digitalizacija turističkih MSP-ova	Učinkovita upotreba digitalnih alata u turističkim MSP-ovima i mikropoduzećima za upravljanje resursima, unutarnje radne postupke, pružanje usluga, marketing, komunikaciju s klijentima i lance opskrbe te razvoj novih usluga.	Komisija, države članice, druga relevantna javna tijela i organizacije za upravljanje odredištima trebaju podizati svijest turističkih MSP-ova o koristima digitalizacije i podupirati turističke MSP-ove i <i>start-up</i> poduzeća putem programâ digitalizacije; Komisija treba prikupljati i razmjenjivati najbolje prakse u području digitalnih alata i praksi za turizam.	Turistički MSP-ovi do 2030. dosežu osnovnu razinu digitalnog intenziteta u skladu s ciljevima Digitalnog kompasa; Komisija do 2023. objavljuje pretraživu zbirku prenosivih digitalnih alata i praksi za turizam; Europska poduzetnička mreža pruža savjetodavne usluge za potporu turističkih MSP-ova.
Razmjena javnih podataka radi poticanja inovativnih turističkih usluga	Poticanje razmjene podataka relevantnih za turizam kako bi se poduprle inovativne usluge i sudjelovanje u toj razmjeni podataka.	Nacionalna, regionalna i lokalna tijela i organizacije za upravljanje odredištima trebaju objavljivati otvorene skupove podataka relevantne za turističke usluge, odnosno podatke o javnom prijevozu, muzejskim zbirnama i posjetiteljima itd.	Primjeri otvorenih javnih skupova podataka u važnim turističkim regijama do 2025., koji se mogu upotrebljavati za razvoj usluga povezanih s turizmom.
Istraživački i inovacijski projekti i pilot-projekti u području digitalnih alata i usluga u turizmu	Podupiranje javno-privatne suradnje u istraživačkim i inovacijskim projektima i pilot-projektima u okviru kojih se razvija inovativna i održiva upotreba digitalnih alata i praksi u turizmu.	Komisija, države članice i druga relevantna javna tijela trebaju podupirati razvoj održivog upravljanja odredištima utemeljenog na podacima. Komisija i države članice trebaju podupirati inovativne turističke usluge s pomoću naprednih tehnologija (virtualna/proširena stvarnost, umjetna inteligencija) te digitalne i digitalizirane kulturne baštine.	Najbolje prakse za praćenje kapaciteta održivosti i dobrobiti lokalnog stanovništva do 2025.; primjeri inovativnih usluga i partnerstava za pružanje turističkih iskustava putem virtualne, produžene i proširene stvarnosti, velikih količina podataka i umjetne inteligencije do 2025.

Prioritetno područje: Otpornost i uključivost

Ključna tema	Ciljevi	Djelovanja i odgovornosti	Rezultat / ciljni datum
Pristupačnost turističkih usluga	Jačanje društvene i gospodarske uključenosti, uzimajući u obzir starije osobe, osobe s invaliditetom i druge skupine sa specifičnim potrebama.	Komisija, države članice, druga relevantna javna tijela i organizacije za upravljanje odredištima trebaju podizati svijest o važnosti pristupačnosti u turizmu s ciljem poboljšanja pristupačnosti i stvaranja povoljnih uvjeta za pristupačne turističke usluge.	Veća ponuda pristupačnih turističkih usluga.
Otporne turističke usluge i odredišta u EU-u	Poboljšanje otpornosti turističkih usluga i odredišta u EU-u kako bi se usluge pružale raznolikim ciljnim skupinama tijekom svih godišnjih doba i na različitim lokacijama.	Komisija, države članice i druga relevantna javna tijela trebaju pružati različite oblike potpore kako bi se odredištima, poduzećima i <i>start-up</i> poduzećima pomoglo da diversificiraju turističke usluge, posebice tijekom različitih godišnjih doba i na različitim lokacijama.	Otpornije usluge i odredišta koji se mogu bolje oduprijeti šokovima.
Održive inovacije u turističkim uslugama	Promicanje EU-a kao odredišta koje zadovoljava promjenjive zahtjeve turizma uz istodobno očuvanje dobrobiti stanovnika i njihova okoliša.	Komisija, države članice i druga relevantna javna tijela trebaju pružati različite oblike potpore kako bi se poduzećima, <i>start-up</i> poduzećima i lokalnim zajednicama pomoglo s inovacijama u području održivih i otpornih turističkih usluga, uz pozitivan neto učinak na stanovništvo i lokalne načine života.	Inovativne turističke usluge kako bi se zadovoljile nove vrste turističke potražnje uz istodobno poštovanje dugoročnih potreba stanovnika i okoliša u pogledu održivosti.

Prioritetno područje: Vještine i potpora tranziciji

Ključna tema	Ciljevi	Djelovanja i odgovornosti	Rezultat / ciljni datum
Podizanje svijesti o potrebama i prilikama za dvostruku tranziciju u turizmu	Podizanje svijesti o promjenama u turističkoj potražnji, mogućnostima koje dvostruka tranzicija nudi akterima u turizmu te vještinama i pristupima koji doprinose povećanju otpornosti.	Komisija, države članice i druga relevantna javna tijela i organizacije za upravljanje odredištima trebaju organizirati aktivnosti podizanja svijesti dionika u turizmu i podupirati umrežavanje i razmjenu najboljih praksi nagrađenih gradova u EU-u u području pametnog turizma, kulture i baštine, održivosti, inovacija i pristupačnosti.	Širenje puta tranzicije za turizam u 2022.; podizanje svijesti o digitalnoj i zelenoj tranziciji, kao i o otpornosti, razmjeni najboljih praksi i promicanju događanja.
Pakt za vještine u turizmu	Zadovoljenje potražnje za vještinama u turističkom ekosustavu provedbom Pakta za vještine u turizmu i proširenjem sudjelovanja u njemu kako bi se aktivno potaknuo razvoj vještina i pružile mogućnosti osposobljavanja za radnu snagu, nezaposlene i MSP-ove.	Komisija, države članice i druga relevantna javna tijela trebaju olakšavati i podupirati uspostavu nacionalnih, regionalnih i lokalnih partnerstava za vještine, ako je to izvedivo i u skladu s postojećim okvirom; Komisija treba poticati angažman turističkih poduzeća, pružatelja obrazovanja, sindikata i drugih organizacija kako bi se oni obvezali na zajednički dogovorene ciljeve osposobljavanja za svoju radnu snagu, u skladu s načelom supsidijarnosti; države članice trebaju podupirati partnerstva za vještine u svrhu uspostave ubrzanih tečajeva osposobljavanja, programa naukovanja i kombiniranih modela za nezaposlene i tražitelje zaposlenja.	Uspostava regionalnih i lokalnih partnerstava za vještine u važnim turističkim regijama do 2024. Sudjelovanje znatnog dijela radne snage u turizmu u osposobljavanju u skladu s ciljevima Pakta za vještine u turizmu do 2030.
Integrirana platforma za potporu namijenjena dionicima u turizmu	Pomoć dionicima u turizmu pri traženju relevantnih i pravodobnih informacija, financijskih sredstva i potpore te istorazinskih veza i veza sa stručnjacima.	Komisija treba uspostaviti platformu za potporu dionicima kako bi se olakšala razmjena informacija, pristup resursima i suradnja među turističkim sektorima i dionicima. Države članice i druga relevantna javna tijela i organizacije za upravljanje odredištima trebaju putem platforme i drugih informacijskih kanala obavješćivati svoje dionike i razmjenjivati relevantne informacije o svojim rezultatima, događanjima i resursima za europsku publiku.	Pokretanje platforme za potporu dionicima do 2023., uz redovitu razmjenu informacija, zajednički razvijeni sadržaj i aktivnosti zajednice.

